

Warszawa, 10-05-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

V.7010.64.2023.ETP

Pan

dr n. ekon. Adam Niedzielski

Minister Zdrowia

via ePUAP

Wielce Szanowny Panie Ministrze!

W środkach masowego przekazu pojawiły się niepokojące doniesienia, z których wynika, że przez zmianę uregulowań prawnych czas oczekiwania na radioterapię ulega znacznemu wydłużeniu¹.

Według raportu prof. Krzysztofa Składowskiego, Konsultanta krajowego w dziedzinie radioterapii, w 2021 roku tą metodą było leczonych ponad 92 tys. pacjentów. W oddziale Narodowego Instytutu Onkologii w Gliwicach, którego prof. Krzysztof Składowski jest Dyrektorem, było to ponad 7 tys. chorych. Zaplanowaniem ich leczenia zajmowało się 49 fizyków, z tego 22 ze specjalizacją w dziedzinie fizyki medycznej. Wykonywana przez nich praca polega na obliczaniu, jaka wiązka promieniowania i w jakim obszarze potrzebna jest do zniszczenia guza².

Do dnia 11 stycznia br. planowaniem radioterapii mogli się zajmować fizycy medyczni posiadający już specjalizacje oraz lub będący w trakcie specjalizacji. W ośrodkach radioterapii zatrudnionych jest ich prawie 500. Według prof. Pawła

¹ <https://wyborcza.pl/7,75398,29656285,przez-nowe-przepisy-wydluza-sie-kolejki-do-radioterapii.html> [dostęp: 21.04.2023 r.].

² Tamże.

Kukołowicza, byłego prezesa Polskiego Towarzystwa Fizyki Medycznej (PTFM) i Konsultanta krajowego w tej dziedzinie, fizyków medycznych jest od 230 do 250. Oznacza to gwałtowne ograniczenie osób mogących przygotowywać plany leczenia. W konsekwencji mogą powstać wątpliwości, czy takie zasoby kadrowe pozwolą na przygotowanie planów leczenia i ich weryfikację dla wszystkich pacjentów, którzy tego potrzebują w oczekiwanym czasie³.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 11 stycznia 2023 r. w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego dla wszystkich rodzajów ekspozycji medycznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 195, dalej: „rozporządzenie”) plan leczenia, jest przygotowywany i podpisywany przez fizyka medycznego oraz zatwierdzany przez lekarza specjalistę w dziedzinie radioterapii onkologicznej (§ 12 ust. 2). Dawka w planie leczenia powinna być zweryfikowana przez niezależne obliczenia lub pomiary wykonane przez fizyka medycznego (§ 15).

Z kolei zgodnie z § 16 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia, bezpieczna realizacja teleradioterapii wymaga dozymetrycznej weryfikacji planów leczenia dla technik statycznych oraz dynamicznych zatwierdzonych przez fizyka medycznego.

Wobec powyższego, zgodnie z przepisami rozporządzenia plan leczenia oraz weryfikacja dozymetryczna są wykonywane wyłącznie przez fizyka medycznego.

Jednocześnie należy zauważyć, że w rozporządzaniu nie uwzględniono definicji fizyka medycznego. Niniejszy termin został wskazany w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2011r. poz. 151, ze zm.), gdzie zostało nadmienione, że fizyk medyczny powinien posiadać wymagane kwalifikacje, tj. tytuł magistra na kierunku lub specjalności: fizyka, fizyka techniczna, fizyka medyczna, biofizyka i tytuł specjalisty w dziedzinie fizyki medycznej lub tytuł zawodowy inżyniera oraz tytuł specjalisty w dziedzinie fizyki medycznej lub co najmniej stopień doktora w zakresie fizyki medycznej. Z kolei zgodnie z przyjętą definicją zawartą w art. 3 pkt 44a ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe (Dz.U. z 2021 r. poz.1941 ze zm., dalej: ustawa Prawo atomowe), specjalista w dziedzinie fizyki medycznej jest specjalistą w dziedzinie fizyki medycznej, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 24 lutego 2017 r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1297).

³ Tamże.

Przepisy rozporządzenia weszły w życie dwa tygodnie po jego ogłoszeniu. Niemniej jednak, z informacji medialnych wynika, że ośrodki radioterapii przyjęły interpretację, w świetle której rozporządzenie zacznie obowiązywać dopiero w przyszłym roku, gdy wejdą w życie wszystkie przepisy ustawy Prawo atomowe. Niemniej występują wątpliwości, że nie rozwiąże to problemu z brakiem fizyków ze specjalizacją w dziedzinie fizyki medycznej, bo do rozpoczęcia specjalizacji potrzebny jest co najmniej trzyletni staż, a okres nauki trwa 3,5 roku⁴.

W konsekwencji może to doprowadzić do sytuacji, w której w tym czasie zakłady radioterapii nie będą chciały zatrudniać specjalizujących się fizyków, bowiem zgodnie z rozporządzeniem nie posiadają oni uprawnień do planowania radioterapii. Powyższe może również wpłynąć na praktyczne aspekty nauki podczas specjalizacji – żeby zostać specjalistą w planowaniu radioterapii, trzeba podjąć niezbędną naukę oraz wykazać się umiejętnościami praktycznymi. Zostało podkreślone, że przyjęte przepisy w rozporządzeniu są niezgodne z intencjami PTFM zgłoszonymi w trakcie opiniowania projektu rozporządzenia. Jednocześnie środowisko fizyków medycznych przedstawiło swoje obawy, że utrzymanie obecnego stanu rzeczy doprowadzi do wysoce niekorzystnego paraliżu dla wielu chorych czekających w kolejkach do radioterapii.

Wobec powyższego, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r., poz. 627 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w podnoszonej przeze mnie sprawie. W szczególności będę wdzięczny za wskazanie, czy *ratio legis* rozporządzenia jest realizowana w pełni oraz czy Ministerstwo Zdrowia dostrzega obawy, że zasoby kadrowe fizyków medycznych mogą nie pozwolić na szybkie przygotowanie planów leczenia i ich weryfikację dla wszystkich potrzebujących pacjentów, którzy powinni być przez system opieki zdrowotnej otoczeni szczególną troską.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

⁴ Tamże.